

VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE ARAÇLARI

Doç.Dr. Hasibe Kadiođlu

AMAÇ

- Araştırma sürecinde veri toplama yöntemlerinin ve veri toplama araçlarının özelliklerinin kavratılması.

HEDEFLER

- Hata türlerini tanımlar.
- Hata türlerini sıralar.
- Verilen örneklerde hata türünü belirler.
- Ölçmede hataya sebep olabilecek nedenleri sıralar.
- Veri toplama yöntemlerini sınıflandırır.
- Veri toplama yöntemlerinin avantaj ve dezavantajlarını sıralar.
- V dikkat edilmesi gerekenleri sıralar.
- Veri toplama sürecinde dikkat edilmesi gerekenleri sıralar.
- Verilen örneklerde veri toplama yöntemini seçebilir

İÇERİK

- Ölçme
- Ölçmede hata
- Veri toplama yöntemleri
- Veri toplama araçlarının özellikleri

Kuramsal evre

Araştırma problemini belirleme

Literatür tarama

Teorik çerçeveyi oluşturma

Amaç ve hipotezlerin belirlenmesi

Dizayn ve planlama evresi

Araştırma türü

Evren-örneklem

Veri toplama araçları ve türleri

Araştırmanın yeri ve zamanı

Girişim programını hazırlama

Etik

Bütçe

Uygulama evresi

Planlanan girişimi uygulama

Veri toplama

Verileri analize hazırlama

Analiz evresi

Verileri analiz etme

Bulguları yorumlama

Yayma evresi

Araştırma sonuçlarını paylaşma

Sonuçları uygulamaya yansıtma

ARAŞTIRMANIN HAM MADDESİ

VERİ

VERİ

Değişkenlere ait
özellikler

VERİ TOPLAMAK İÇİN

Değişkenlere ait
özelliklerin ölçülmesi
gerekir

Değişkenlere ait özelliklerin
ölçülmesi gerekir

Akran eğitimi
öğrencilerin ilk yardım
bilgisini arttırır mı?

Değişkenlere ait özelliklerin
ölçülmesi gerekir

Annelere gönderilen
mektuplar çocuklarına
sağlıklı beslenme çantası
hazırlamalarını etkiler mi?

Değişkenlere ait özelliklerin
ölçülmesi gerekir

Annenin eğitim düzeyi
gebeliğe uyumu etkiler
mi?

Değişkenlere ait özelliklerin
ölçülmesi gerekir

Çalışan annelerin çocukları
çalışmayan anne
çocuklarına göre daha
başarılı mıdır?

ÖLÇME

Değişkenlerin gözlem sonuçlarının
sayı veya sembollerle
belirtilmesine ölçme denir.

Her zaman ve her yerde ölçme
vardır

Ölçme
olmasaydı?

ARAŞTIRMADA ÖLÇME

- Araştırma deneklerinin ölçölmek istenen özelliklerinin uygun araçlar kullanılarak gözlenip, gözlem sonuçlarının semboller ile ifadesidir.

**ARAŞTIRMA VERİLERİNİN HATADAN ARINIK
OLMALARI GEREKİR!!!!**

**ARAŐTIRMACI VERİ TOPLAMA YÖNTEMİNİ VE
ARAÇLARINI SEÇERKEN OLASI
HATALARI GÖZDEN GEÇİRMELİ VE GEREKLİ
ÖNLEMLERİ ALMALIDIR**

ÖLÇMEDE HATA

Ölçme sonuçlarına karışan ve gözlenen değerlerin gerçek değerlerinden uzaklaşmasına neden olan 3 tür hata vardır.

Sabit hata

Sistemantik hata

Tesadüfi hata

SABİT HATA

Her ölçümde aynı miktarda yapılan hatadır

Örnek: Tartı aletinin her ölçümde 2 kg eksik tartması

Örnek: Öğretim elemanının her kağıda 2 puan fazla puan vermesi.

SABİT HATA
ÖNLEMELİK İÇİN!!!!

Doğru ölçüm yaptığı doğrulanmış araçla ölçüm yapılmalıdır.

Tüm veriler hep aynı araçla toplanmalıdır.

SİSTEMATİK HATA

Ölçülen özelliğın miktarına bağılı olarak belli bir kural dahilinde artıp ya da azalabilir.

Örnek: Bir tartı aletinin 1000 gr.'ı 200 gr fazla, 2000 gr'ı 400 gr. fazla ölçmesi

Örnek: Öğretim elemanının 90 alan öğrenciye 10 puan, 80 alan öğrenciye 20 puan vermesi.

SİSTEMATİK HATA

Ölçüm miktarına

Ölçümü yapan kişiye bağlı olarak
değişir.

SİSTEMATİK HATA
ÖNLEMELİK İÇİN!!!!!!

Doğru ölçüm yaptığı doğrulanmış
araçla ölçüm yapılmalıdır.

TESADÜFİ HATA

Kaynağı net olarak belli olmayan hatalardır.

Tesadüfi hatalar ölçmeyi yapan kişinin dikkatsizliği, ölçme ortamı, şans başarısı, deneklerin psikolojik durumu gibi nedenlerden kaynaklanır.

Ölçmede hata kaynakları

Ölçmeyi yapan kişiden

Ölçüm aracından

Ölçümün yapıldığı ortamdan

Ölçülen özellikten

Ölçme yönteminden

Bu bölümde 2 soruya cevap verilir?

1. Veriler hangi yöntemle toplanacak (Gözlem, görüşme, öz-bildirim)

2. Veriler hangi araçlar kullanılarak toplanacak? (Anket, Ölçek, gözlem formu, ses kayıt cihazı, metre, TA aleti vs.)

Veri
toplama

Objektif

Sistemantik

Olmalıdır

Objektif

Araştırmacının kişisel önyargı, inanç, değer ve tutumlarını veri toplama sürecine yansıtmaması

Sistematik

Verilerin her bir denekten tutarlı, değişmez ve standart yollarla toplanması

VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ

Öz- Bildirim

- Anket
- Ölçek
- Kısa Öyküler
- Q sıralaması
- Görüşme

Gözlem

- Katımlı
- Katılımsız

Biyofizyolojik

- İnvivo
- İnvitro

BİYOFİZYOLOJİK ÖLÇÜMLER

INVIVO

Canlı bir organizmanın
doğrudan içinde ya da
yanında gerçekleştirilen
ölçümdür

INVITRO

Kan, idrar vb. materyallerin
deneklerden alınarak
laboratuar analizinden
geçirilerek elde edilen
ölçümdür

Gözlem

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin çıplak gözle ya da bir araç kullanılarak toplanmasıdır.

Gözlem

Doğrudan

Gözlemci ortamda bulunur.

Katılımsız

Katılımlı

Dolaylı

Gözlemci ortamda bulunmaz.

Gözlem sürecinde dikkat edilecek hususlar

Gözlemin doğal ortamda yapılması

Olağın dışı durumlar fark edildiğinde gözlem sonlandırılmalı.

Gözlenen veriler en kısa sürede kayıt edilmeli

Gözlemcilerin iyi eğitilmiş olmaları ve yan tutmamaları gerekir.

Aynı gözlemin birden çok gözlemci tarafından yapılması verilerin güvenilirliğini artırır.

Gözlemciler verilere yorumlarını katmamalıdır

Gözlem-Avantajları

Sözel olmayan davranışlar gözlemlenebilir.

Doğal ortamda gözlenmesi yapaylık unsurlarını azaltır.

Zaman sınırının olmaması nedeniyle daha doğru veri elde edilir.

Gözlem-Dezavantajları

Gözlemcinin etkisi diğer yöntemlere göre daha fazladır.

Zaman kaybı yaşanır.

Gözlemin kontrol edilmesi güç olabilir.

Örneklemin sınırlı olması

Görüşme

Veriler sözlü iletişim yolu ile toplanır ve görüşmeci tarafından kağıda ya da ses bandına kayıt edilir.

Görüşme türleri

Yapılanmış görüşme

Yapılanmamış görüşme

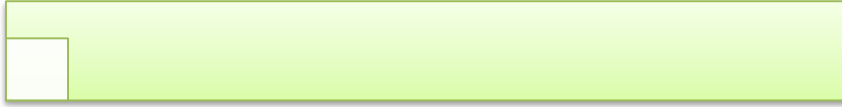
Yarı yapılanmış görüşme

Odak grup görüşmeleri

Serbest görüşme

GÖRÜŞME YÖNTEMİ

AVANTAJLARI

- Derinlemesine bilgi edinilir
- Okuma yazma bilmeyenlerden de veri toplanabilir
- Sorulara yanıt alma oranı yüksektir.

DEZAVANTAJLARI

- Yanlılığa açık bir yöntemdir.
- Pahalı ve zaman alıcı bir yöntemdir.
- Görüşmeci uzman olmazsa sağlıklı veri toplanmaz

LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.	Sağlığımı çok düşünürüm	1	2	3	4	5
2.	Sağlıklı olmak büyük ölçüde şans işidir.	1	2	3	4	5

Psikolog Rensis Likert (1903-1981) tarafından geliştirilmiş.

Deneklere çeşitli yargılar veya ifadeler liste halinde verilir.

Bu ifadelere katılıp katılmama derecelerini belirtmeleri istenir.

LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
-------------------------	--------------	------------	-------------	------------------------

Hiç	Az	Orta	Çok	Tam
-----	----	------	-----	-----

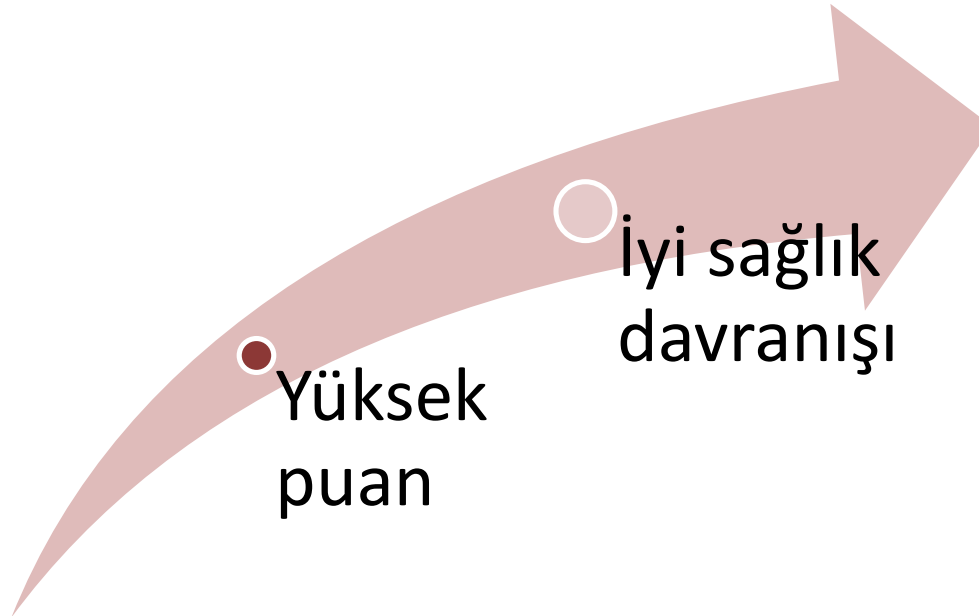
Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
--------------	---------	-------	------------	-----------

Çok Kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
----------	------	------	-----	---------

Derecelendirme; 4, 5, 7, 9 ve 11 seçenekli olabilir

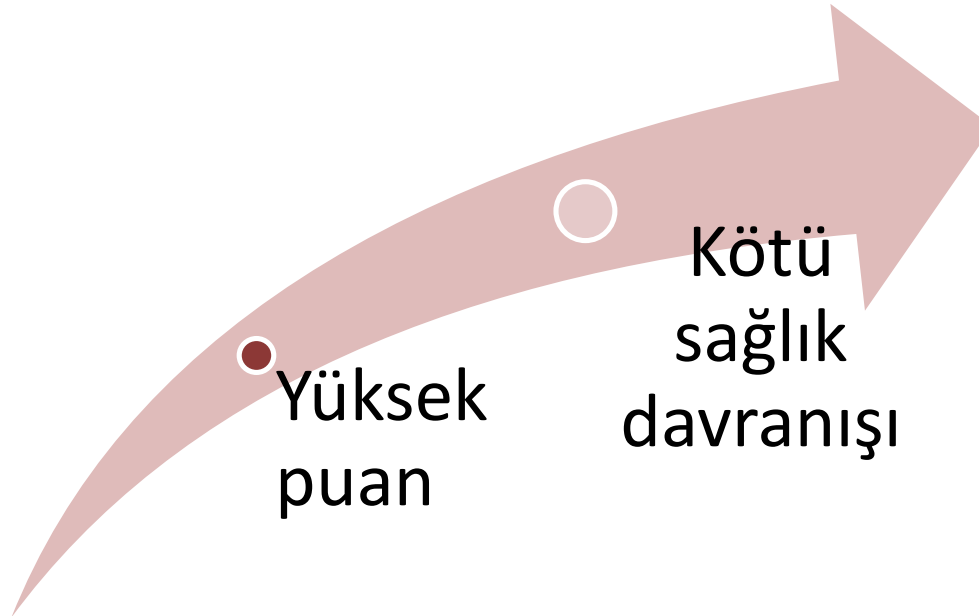
LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

Madde	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
<i>Sağlığıma çok dikkat ederim</i>	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

Madde	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
<i>Sağlığıma çok dikkat ederim</i>	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

Madde	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
<i>Sağlığıma çok dikkat ederim</i> <i>(Olumlu madde)</i>	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
<i>Sabahları kahvaltı yapmam</i> <i>(Olumsuz madde)</i>	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

LİKERT TİPİ ÖLÇEKLER

Madde	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
<i>Sağlığıma çok dikkat ederim</i> <i>(Olumlu madde)</i>	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
<i>Sabahları kahvaltı yapmam</i> <i>(Olumsuz madde)</i>	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

Olumsuz maddeler ters kodlanır

BOGARDUS SOSYAL MESAFE ÖLÇEĞİ

Bogardus Sosyal Mesafe Ölçeği				
Aşağıda toplumda birlikte yaşadığınız farklı ülke insanları ile ilişkilerinizi değerlendiren cümleler yer almaktadır. Sağ stunlarda yer alan ülke vatandaşları ile eşleştiriniz	Amerikalı	Suriyeli	Çinli	Almanyalı
1. Evlenebilirim				
2. Birlikte aynı etkinliğe katılır, bir derneğe üye olabilirim				
3. Komşu olabilirim				
4. İş yerinde çalışabilirim				
5. Aynı ülkede yaşayabilirim				
6. Komşu olmasını istemem				
7. Ülkemden çıkarılmalıdırlar				

BOGARDUS SOSYAL MESAFE ÖLÇEĞİ

Bogardus tarafından 1925 yılında geliştirilmiştir.

Bireylerin kendilerinden farklı olarak gördükleri bireyler ve sosyal gruplar ile kendisi arasındaki duygusal ve tutumsal mesafeyi ölçer

SEMANTİK (ANLAMSAZ) FARKLILIKLAR ÖLÇEĞİ

Klinik Hemşireleri

Yetkin	7	6	5	4	3	2	1	Yetkin değil
Değersiz	1	2	3	4	5	6	7	Değerli
Önemli	7	6	5	4	3	2	1	Önemsiz
Sevimli	7	6	5	4	3	2	1	Sevimsiz
Kötü	1	2	3	4	5	6	7	İyi
Soğuk	1	2	3	4	5	6	7	Sıcak
Sorumlu	7	6	5	4	3	2	1	Sorumsuz
Başarılı	7	6	5	4	3	2	1	Başarısız

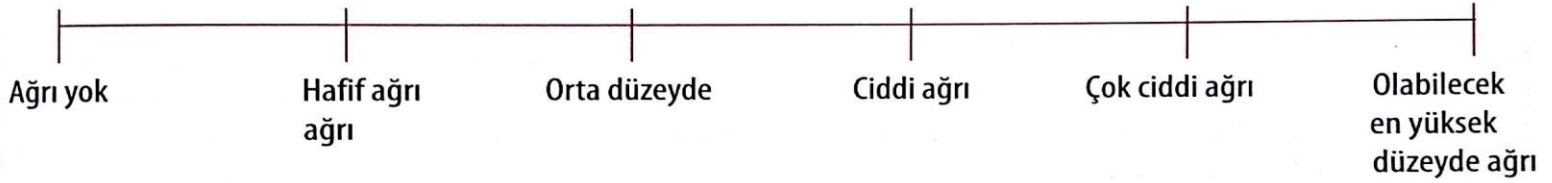
Osgood tarafından 1957 yılında geliştirilmiştir.

GÖRSEL ANALOG ÖLÇEĞİ

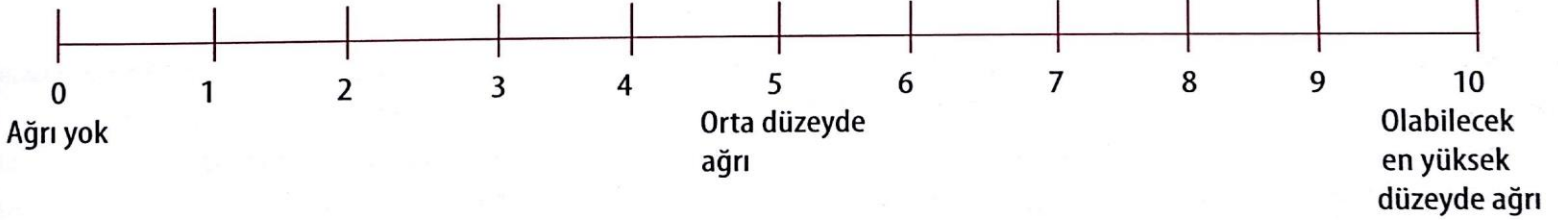
ÖRNEK 7-17

Visual Analog Skala Örnekleri

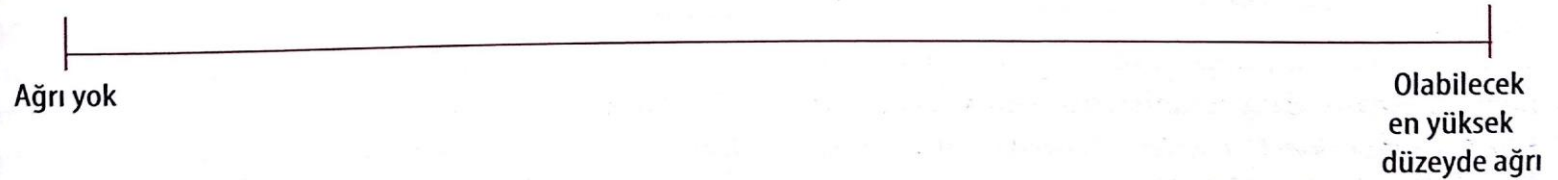
a. Tanımlanmış ağrı skalası

b. 0-10 arası numaralandırılmış ağrı skalası

c. Görsel ağrı skalası

KAYNAKLAR

- Erdoğan, S., Nahcivan, N, Esin, E. (2014). Hemşirelikte Araştırma. Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2004). *Nursing research: Principles and methods*. Lippincott Williams & Wilkins.